

Egri Törvényszék
3301 Eger, Pf. 120.

Tisztelt Egri Törvényszék!

A dr. Erdey Péter ügyvéd (Erdey Péter Ügyvédi Iroda, székhely: 2330 Dunaharaszti, Apponyi u. 5.) által képviselt **Társaság a Szabadságjogokért** (székhely: 1136 Budapest, Tátra u. 15/b., képviselő: Dr. Tóth Gábor Attila elnök, nyilvántartja: Fővárosi Törvényszék 6069. számon, tel.:06-1-209-00-46, e-mail: tasz@tasz.hu) mint közérdekű igényérvényesítésre jogosult társadalmi (civil) szervezet felperes

a **Heves Megyei Rendőrfőkapitányság** (cím: 3300 Eger, Eszterházy tér 2., Postacím: 3301, Eger, Pf.:112, képviselő: Czinege László r.ezredes, rendőrfőkapitány) alperessel szemben

a Ptk.75.§, 76.§ és 84.§-ai valamint az Ebktv. 4.§ c), d), 8.§ c) és e) pontja és10.§ (1) bekezdése alapján **az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének megállapítása iránt**

keresettel

fordulunk a T. Törvényszékhez, és **kérjük**, hogy a Ptk. 84.§-a alapján:

1. **állapítsa meg**, hogy az alperes a 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban megsértette a gyöngyöspatai roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való jogát azzal, hogy közbiztonság-védelmi tevékenysége során elmulasztott intézkedéseivel zaklatásban részesítette őket (Ptk. 84.§ (1) a));
2. **állapítsa meg**, hogy az alperes a 2011. március 1. és május 1. közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatást és közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, ezáltal megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat (Ptk. 84.§ (1) a));
3. **állapítsa meg**, hogy az alperes 2011. május 1. és december 31. közötti időszakban Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési eljárási gyakorlatával zaklatást és közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósított meg a gyöngyöspatai roma közösség tagjaival szemben, ezáltal megsértette egyenlő bánásmódhoz való jogukat (Ptk. 84.§ (1) a));
4. **tiltsa el** az alperest a további jogsértésektől (Ptk. 84.§ (1) b));
5. **kötelezze** az alperest, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül dolgozzon ki stratégiát a szélsőséges szervezetek cigányellenes megmozdulásainak rendőrszakmai kezelésére és azt eligazításon ismertesse az alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságok és rendőrörsök vezetőivel, továbbá a stratégia szükség esetén történő alkalmazása vonatkozásában dolgozzon ki ellenőrzési mechanizmust; **kötelezze** az alperest továbbá arra, hogy mind a megalkotott stratégiát, mind annak szükség esetén történtő

alkalmazására vonatkozó ellenőrzés megállapításait tartalmazó jelentéseit belső intranet rendszerén tegye megismerhetővé az állomány számára és ezeket honlapján hozza nyilvánosságra (Ptk. 84.§ (1) c));

6. **kötelezze** az alperest arra, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül eligazításon hívja fel az alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságok és rendőrörsök vezetőinek figyelmét a szabálysértési eljárási gyakorlat kapcsán az egyenlő bánásmód megtartásának követelményére, az etnikai profilalkotás alapjogsértő mivoltára, **kötelezze** továbbá az alperest arra, hogy az ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül dolgozzon ki ellenőrzési mechanizmust arra vonatkozóan, hogy az alárendelt rendőrkapitányságok illetve rendőrörsök állományának szabálysértési bírságolási illetve feljelentési gyakorlata során betartásra kerül-e az egyenlő bánásmód követelménye etnikai szempontból, és évente végezzen ennek alapján ellenőrzést, továbbá ennek megfelelően az ellenőrzés megállapításairól szóló jelentéseit évente tegye megismerhetővé az állomány számára belső intranet rendszerén és azokat hozza nyilvánosságra honlapján (Ptk. 84.§ (1) d));
7. **kötelezze** az alperest, hogy a Gyöngyöspatán közterületi szolgálatot teljesítő állomány tagjai számára öt éven keresztül évente legalább három napos, érzékenyítő, konfliktuskezelő, antidiszkriminációs képzésen történő részvételt írjanak elő (Ptk. 84.§ (1) c) illetve d));
8. **kötelezze** az alperest a perrel felmerülő költségek viselésére!

I. A kereset jogalapja

A kereset az alábbi jogszabályhelyeken alapul: Ptk. 75.§ (1), 76.§ (1), 84.§; az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: **Ebktv.**) 3.§ e), 4.§ c) d), 7.§, 8.§, 10.§ (1), 19.§, 20.§.

*Az **Ebktv. 4.§ c) és d) pontjai** alapján a rendőrség az egyenlő bánásmód követelményét jogviszonyai létesítése során, jogviszonyaiban, eljárásai és intézkedései során köteles megtartani.*

Az alperes személye egyrészt arra tekintettel került megállapításra, hogy a megyei szint alatti (vagyis városi szintű) rendőrkapitányságoknak nincs jogi személyisége, másrészt arra tekintettel, hogy helyi lakosoktól származó információk, továbbá a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa (a továbbiakban: kisebbségi ombudsman) által 2011. április 19-én nyilvánosságra hozott, a 2011. márciusában történt gyöngyöspatai események és a hasonló jelenségek veszélyeiről szóló jelentés (a továbbiakban: ombudsmani jelentés)¹ szerint a Gyöngyösi Rendőrkapitányság hivatali állományába tartozó rendőrökön kívül más, a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe tartozó rendőrkapitányságok munkatársai továbbá magának a Heves Megyei Rendőr-főkapitányságnak a hivatali állományába tartozó rendőrök is intézkedtek a kereset tárgyát képező időszakban Gyöngyöspatán.

¹ Ld. a jelentés 11. oldalának 3-4 bekezdéseit.. A jelentés itt érhető el: <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/203198066.pdf>

(A kisebbségi ombudsman említett jelentését csatoljuk keresetünkhöz, a kereset szempontjából releváns részek megjelölésével (4. sz. melléklet)).

A felperes álláspontja szerint az alperes, illetőleg az alperesnek alárendelt, az alperes illetékességi területéhez tartozó rendőrkapitányságok (különösen a Gyöngyösi Rendőrkapitányság) **Gyöngyöspatán 2011. március 1. napja és 2011. május 1. napja között folytatott közbiztonság-védelmi tevékenysége során elkövetett mulasztások, továbbá az alperes és a fent említett rendőrkapitányságok hivatásos állományú tagjainak 2011. március 1. és 2011. december 31. napja között Gyöngyöspatán folytatott szabálysértési feljelentési és helyszíni bírságotlasi gyakorlata sértette a a gyöngyöspatai roma közösség tagjainak egyenlő bánásmódhoz való jogát.**

A rendőrség közbiztonság-védelmi tevékenysége során bekövetkezett – későbbiekben kifejtett – mulasztások az Ebktv. **10. § (1) bekezdésében definiált zaklatást**, a szabálysértési feljelentési és helyszíni bírságotlasi gyakorlat pedig egyszerre **zaklatást** valamint az Ebktv. 8.§ c) és e) pontjain alapuló **közvetlen hátrányos megkülönböztetést** valósított meg a gyöngyöspatai roma lakosokkal szemben.

II. A bizonyítás szabályai, valószínűsítés

Az Ebktv. 19.§ (1) bekezdése értelmében **a felperesnek jelen eljárásban azt kell valószínűsítene**, hogy a gyöngyöspatai roma közösség tagjai ténylegesen, ill. a Gyöngyöspatán intézkedő rendőrök által vélelmezten **a roma nemzetiséghez tartoznak** (Ebktv. 8.§ e) pont)), illetve **felismerhető, a többségi társadalom tagjaitól eltérő bőrszínnel rendelkeznek** (Ebktv. 8.§ c) pont) és őket az alperes, illetve az illetékessége alá tartozó, Gyöngyöspatán intézkedő városi rendőrkapitányságok állományába tartozó rendőrök részéről **hátrány** érte, illetőleg ennek **veszélye fenyegette**. Az EBH Tanácsadó Testületének 384/4/2008. (III.28.) TT. sz. állásfoglalása² (csatolva 5. sz. mellékletként), és a joggyakorlat értelmében a felperesnek **nem kell a hátrány és a tulajdonság közötti okozati összefüggést** sem bizonyítani, sem valószínűsíteni.³ Ennek kapcsán kifejti a Tanácsadó Testület azt is, hogy „a diszkrimináció egyes fajtáinak bizonyításánál egyaránt figyelembe kell venni az eltérő törvényi definíciókat és a bizonyítás speciális szabályait”, vagyis jelen esetben az Ebktv. 8.§ illetve a 10.§ (1) bekezdéseit a 19.§-al összeolvasva kell értelmezni.

Amennyiben felperesnek sikerül a fentieket valószínűsítene, úgy az Ebktv. 19.§ (2) bekezdése értelmében **alperesre hárul annak bizonyítása**, hogy a felperes által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, vagy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.⁴

² Az állásfoglalás itt érhető el: http://www.egyenlobanasmod.hu/tt/TTaf_200804

³ „Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése esetén indított polgári és közigazgatási eljárásokban érvényesülő kimentési bizonyítás célja, hogy kompenzálja az igényt érvényesítő bizonyítékokhoz való hozzájárása terén fennálló hátrányt. A jogszabályban előírt körülmények valószínűsítésén túlmenően **nem lehet az igényt érvényesítőre hárítani a hátrány és a védett tulajdonság közötti okozati összefüggés bizonyításának a terhét.**” „Amennyiben a sérelmet szenvedett személy, vagy a közérdekű igényt érvényesítő a fentiek szerint eleget tesz valószínűsítési kötelezettségének, az Ebktv. 19. §-a alapján mintegy vélelmezni kell az egyenlő bánásmód követelményének megsértését, mely vélelem a kimentési bizonyításban dönthető meg.”

⁴ Az Ebktv. 7.§ (3) értelmében a 8. § b)-e) pontja szerinti tulajdonságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés esetében a (2) bekezdés nem alkalmazható, vagyis adott ügyben - a közvetlen hátrányos megkülönböztetés vonatkozásában - nincs helye a 7.§ (2) szerinti kimentésnek. Ez azt jelenti, hogy az alperes a közvetlen hátrányos megkülönböztetés megvalósulása vonatkozásában nem hivatkozhat arra, hogy az általa a

Az Ebktv. 19.§-ában a közérdekű igényérvényesítőre telepített valószínűsítési kötelezettségünknek a 2011-ben még hivatalban volt kisebbségi ombudsman már említett, 2011. április 19-én nyilvánosságra hozott gyöngyöspatai jelentésére és 2011. december 8-án nyilvánosságra hozott gyöngyöspati utóvizsgálati jelentésére (amelyeket teljes terjedelmükben, a releváns részek megjelölésével csatolunk keresetlevelünkhöz), továbbá a keresetlevelünk III. és V. pontjaiban hivatkozott egyéb forrásokból származó információkra, adatokra, valamint a dvd lemezeken mellékelt videókra alapozva teszünk eleget.

A felperesnek valószínűsítenie⁵ kell továbbá a közérdekű igényérvényesítés feltételeinek fennállását (Ebktv. 20.§ (1) c)), illetve igazolnia kell, hogy megfelel az Ebktv. 3.§ e) pontjának. E kötelezettségének felperes a keresetlevelével VII. pontja alatt tesz eleget.

III. A védett tulajdonság valószínűsítése

Jelen eljárásban tehát elsőként azt kell felperesnek valószínűsítenie, hogy a gyöngyöspatai roma közösség tagjai ténylegesen vagy a Gyöngyöspatán a keresettel érvényesített időszakban intézkedő rendőrök feltételezése szerint a roma nemzetiséghez tartoznak (tartoztak a jogsértéskor) illetve a többségi társadalom tagjaitól eltérő bőrszínnel rendelkeznek (illetőleg rendelkeztek a jogsértéskor) (Ebktv. 19.§ (1) b), 8.§ c), e)). Fontos tehát hangsúlyozni, hogy a vélt védett tulajdonságon alapuló megkülönböztetés is jogellenes, így az egyenlő bánásmód érvényesítése iránti perekben nem az a roma, aki annak vallja magát, hanem akit rasszjegyei vagy egyéb körülményei alapján romának tartanak.⁶

Gyöngyöspata lakossága jelenleg kb. 2800 fő. Ebből kb. 450 fő roma származású. A romák Gyöngyöspatán szegregált lakókörülmények között laknak, amint azt a kisebbségi ombudsman jelentése is megállapítja⁷ (a helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnökének tájékoztatása szerint a következő utcákban kizárólag romák laknak: Hegyalja, Sövény; ezekben az utcákban pedig vegyesen: Bem, Bajcsy-Zsilinszky, Arany János, Klapka).

Felperes álláspontja szerint egyebekben ezek köztudomású tények, amelyeket alátámaszt Gyöngyöspata Önkormányzatának honlapján korábban megtalálható "Cselekvési program Gyöngyöspata roma lakosságának felzárkóztatására" című szöveg⁸ (6. sz. melléklet).

peresített időszakban folytatott gyakorlat a hátrányt szenvedők alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozta (és a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos), illetve arra sem, hogy a gyakorlatának tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka volt.

⁵ A 384/4/2008. (III.28.) TT. sz. állásfoglalásában az EBH tanácsadó testülete meghatározza a **valószínűsítés** tartalmát: *A valószínűsítés olyan bizonyítás, amelyből az átlagember azt a következtetést vonja le, hogy objektív megítélés alapján a panaszos panaszát megalapozott.*

⁶ Az EBH Tanácsadó Testületének fent megjelölt állásfoglalása kimondja: "A védett tulajdonság valószínűsítése illetve bizonyítása során tiszteletben kell tartani a jogaiban sértett személynek vagy csoportnak azon jogát, amely önazonosságuk szabad megválasztásához, illetve kinyilvánításához fűződik. (...) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése attól függetlenül bekövetkezik, hogy a sérelmet szenvedett fél ténylegesen, vagy csupán a jogsértő feltételezése szerint rendelkezett a védett tulajdonsággal. *Mind a ténylegesen létező, mind pedig a jogsértő feltételezésén alapuló védett tulajdonság tekintetében szükséges annak vizsgálata, hogy az adott tulajdonság megmutatkozik-e például külső fizikai jegyekben, viselkedésben. Külön gonddal kell vizsgálni a vélekedés alapjául szolgáló, így a környezetben felmerült körülményeket, hivatalos, illetve köztudomású tényeket is.*"

⁷ Ombudsmani jelentés, 26. oldal 8. bekezdés

⁸ <http://www.gyongyospata.hu/fontosak-roviden/cselekvesi-program/> (a kereset megírásának ideje alatt a honlapot fejlesztették, a kereset benyújtásakor nem találtuk már meg a szöveget, ezért a honlapon korábban megtalálható szöveget idéző HUNHÍR.info-ról vagyunk kénytelenek egy cikket becsatolni)

A gyöngyöspatai romák hovatartozása külső jegyeik (bőrszínük), valamint lakóhelyük alapján a szabálysértési hatóságok, illetve bárki más számára egyértelműen érzékelhető.

IV. A hátrány meghatározása

Másodsorban azt kell a felperesnek valószínűsítene, hogy a jogsérelmet szenvedett csoportot, jelen esetben a gyöngyöspatai romák csoportját **hátrány érte, vagy ennek veszélye fennállt** (Ebktv. 19.§ (1a)).⁹

1. Időszakok

A felperes álláspontja szerint a gyöngyöspatai romákat 2011. március 1. és december 31. között a rendőrség (alperes) részéről két vonatkozásban is hátrány érte. A könnyebb érthetőség kedvéért mindenekelőtt **a kereset tárgyát két időszakra érdemes osztani:**

Első időszak (2011. március 1 – kb. 2011. május 1.): A Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület (SZJPE) 2011. március 1-én kezdte meg a kifejezetten a helyi cigány kisebbséget megcélzó, a cigányság kollektív megbélyegzésén (a „cigánybűnözés” rasszista teóriáján) alapuló „járőrözését” Gyöngyöspatán, ami szoros értelemben 2011. március 16-ig tartott. 2011. március 16. után az SZJPE-hez időközben csatlakozott más szélsőséges csoportok (a Véderő és a Betyársereg)¹⁰ tagjai, valamint az SZJPE helyi tagjai folytatták a romák provokálását, ami folyamatos etnikai feszültséget generált a településen a 2011. április 26-án bekövetkezett tömegverekedésben kicsúcsosodva. A nem helyi lakos szélsőséges személyek jelenléte, provokációja fokozatosan hagyott alább, nem tudjuk ennek az időszaknak a végének a pontos napját megmondani, de az tény, hogy a tömegverekedés után, valamint feltehetően az Országgyűlés által 2011. május 2-án elfogadott Btk. módosítás következményeként nagyjából május elejére ért véget ez az időszak.

Második időszak (kb. 2011. május 2. – 2011. december 31.): A nem helyi lakos szélsőségesek jelenlétének időszakát (1. időszak) követő időszak.

2. Kétféle hátrány

(i) Mulasztások a közbiztonság-védelmi tevékenység során

Az első időszakban a rendőrség a felperes álláspontja szerint **súlyos mulasztásokat követett el** a bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti (összefoglalóan a továbbiakban: közbiztonság-védelmi) tevékenysége során, mivel jogszabályok alkalmazásának elmulasztásával nem akadályozta meg és nem szankcionálta a szélsőséges csoportok állami erőszakmonopóliumot megkérdőjelező és aláásó, rasszista indíttatású, kifejezetten a helyi cigányságot megbélyegző „járőrözését”, sőt mi több, lehetővé tette azt és informálisan, esetenként még együtt is működött

⁹ Az EBH Tanácsadó Testület fenti állásfoglalása értelmében:

“A jogsérelmet szenvedett félnek nem azt kell valószínűsítene, hogy a vele szembeni bánásmód valamely tételes jogi szabályba ütközött, hanem azt, hogy az neki valamilyen - hétköznapi értelemben vett - hátrányt okozott.”

¹⁰ Az SZJPE-ről, a Véderőről és a Betyárseregről, ezen szélsőséges csoportok cigányellenes nézeteiről részletes információk található az I. r. feleperes által készített árnýékjelentésben (csatolva 7. sz. mellékletként). Az árnýékjelentés itt is elérhető:

<http://tasz.hu/romaprogram/arnyekjelentes-gyongyospatai-esemenyekrol>

a szélsőjobboldali politikai párthoz (Jobbik) kötődő, a polgárőrségről szóló törvény akkor hatályos szabályait több ponton megszegő egyesülettel (SZJPE)¹¹. Ezt mutatja például a 9. sz. mellékletként csatolt dvd lemezen megtekinthető hvg.hu felvétel, amin egy rendőr két paramilitáris, egyenruhás, a Véderőhöz tartozó személlyel kezelt fog.

Az első időszakban tehát egyfelől azért érte **hátrány** a helyi roma közösséget, mert a rendőrség - amely fokozott erővel volt jelen a szélsőséges, részben egyenruhás csoportok miatt - nem védte meg a cigányokat a rasszista motivációjú jogellenes cselekményekkel szemben. A rendőrök tétlensége, illetve esetenkénti informális együttműködése a szélsőségesekkel kifejezetten ellentétes volt a rendőrség fokozott jelenlétének céljával. Vagyis a rendőrség ahelyett, hogy megfelelő bűnmegelőzési, bűnüldözési és rendészeti tevékenységgel a közbiztonságot, közrendet és köznyugalmat biztosította volna, a szélsőségesekkel való „empatizálással” tökéletesen aláásta a cigányság biztonságérzetét és a rendőrségbe vetett bizalmát: fokozta a szélsőségesek által kialakított megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszégyenítő légkört, amely a cigány származású emberek bűnözőként történő megbélyegzésén alapult. A rendőrség „támogatásával” megvalósult szélsőséges jelenlét a településen továbbá szegregáló hatással is járt, amit alátámaszt a kisebbségi ombudsman jelentésének alábbi idézete: *“A gyöngyöspatai nem roma lakosság egyértelműen kifejezte, hogy a cigány kisebbség megfélemlítése céljából behívott külső szervezetek segítségével javult a szubjektív biztonságérzete. A többségi társadalom számos tagja nem pusztán a közbiztonság állítólagos javulása miatt fejezte ki örömét, hanem amiatt is, hogy a romák „eltűntek” a település központi részéből, nem mertek kimozdulni az általuk lakott utcákból.”*¹²

(ii) Diszkriminatív szabálysértési eljárási gyakorlat

Fokozva a fenti negatív hatásokat, amellet, hogy a rendőrség a fent leírtak szerint tétlenül tűrte a szélsőséges csoportok rasszista akcióját, már az első időszakban a helyi cigány lakossággal szemben **diszkriminatív szabálysértési eljárási gyakorlatot** kezdett folytatni, amely gyakorlat a településen *a második időszakban* is folytatódott és hozzávetőleg 2011. december 31-ig volt tapasztalható.

A **szabálysértési eljárási gyakorlat** megfogalmazás alatt szabálysértési helyszíni bírságolási és feljelentési gyakorlatot értünk, amely magában foglalja az intézkedésre kiválasztást, az eljárás típusának (helyszíni bírságolás vagy feljelentés, vagy mindezek helyett csak figyelmeztetés) és a szankció típusának és mértékének meghatározását is. Mindezek során a rendőrség képviseletében eljáró személyt széles mérlegelési jogkör illeti meg.¹³

A rendőrség Gyöngyöspatán a fenti két időszakban folytatott szabálysértési eljárási gyakorlata olyan egyedi feljelentésekből, illetőleg helyszíni bírságolásokból állt, amelyek jogszerűsége egyenként nem (vagy csak bizonyos esetekben) lehetne megkérdőjelezhető, hiszen az esetek többségében a szankció kiszabásának lehetett jogszabályi alapja. Amennyiben az esetek összességét vizsgálva azonban megállapítható az etnikai aránytalanság az eljárás alá vontak

¹¹ Juhász Oszkár március 6-án a gyöngyöspatai Jobbik tüntetésen elmondott beszédében elhangzott: “Köszönjük a rendőrség korrekt munkáját, amivel lehetővé tették a polgárőrök zavartalan működését!”

¹² Ombudsmani jelentés 23. oldal 2. bekezdés

¹³ Ld. erről részletesen a kisebbségi ombudsman gyöngyöspatai utóvizsgálati jelentését: <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/223419918.pdf>, 17-22. oldalak

tekintetében, úgy ez azt igazolja, hogy a rendőrség etnikai profilalkotást¹⁴ alkalmaz, vagyis jogszerűtlen alapon (etnikai hovatartozás alapján) választja ki azt, hogy kikkel szemben intézkedik, illetve indít eljárást, ami a szakirodalom és nemzetközi emberi jogi dokumentumok értelmében is a diszkrimináció tilalmába ütközik függetlenül attól, hogy az egyes intézkedések önmagukban jogszerűek voltak-e. A rendőrség gyakorlatának jogszerűtlensége (az egyenlő bánásmód sérelme) tehát csak az eljárások összességéből állapítható meg.

A rendőrség etnikai alapon megkülönböztető szabálysértési szankcionálási gyakorlata azért jelentett **hátrányt** a gyöngyöspatai roma közösség számára, mert

- *egyrészt* mint megbélyegző és kriminalizáló hatású gyakorlat, tovább fokozta a szélsőségesek tevékenysége hatásaképpen kialakult, a rendőrség szélsőségesekkel szembeni tétlensége által megerősített ellenséges, megfélemlítő és megalázó környezetet,
- *másrészt* közvetlen anyagi hátrányt jelentett a megbírságotak számára.

V. A hátrány valószínűsítése

1. A rendőrség mulasztásainak valószínűsítése

(i) Az első időszakban a rendőrség szisztematikusan elmulasztott jogszabályokat alkalmazni a szélsőségesekkel szemben a cigányokat megfélemlítő magatartásaikkal összefüggésben. A felperes 2011. május 10-én nyilvánosságra hozott jogi állásfoglalásában¹⁵ (csatolva 8. sz. mellékletként) részletesen elemzi ezeket a mulasztásokat, így ezeket itt most csak röviden összegezzük:

- A rendőrség elmulasztott büntető illetve szabálysértési eljárásokat indítani, továbbá tettenérés esetén a rendőrségi törvény (1994. évi XXXIV. tv, a továbbiakban: Rtv.) szerinti intézkedéseket foganatosítani (előállítás-Rtv. 33.§) a szélsőségesekkel szemben a cigány kisebbséget megfélemlítő jogellenes magatartások miatt.

Megvalósult tényállások, amelyek miatt nem indultak hivatalból illetve a sértettek panaszai alapján sem eljárások: közösség tagja elleni erőszak büntette (Btk. 174/b.§), zaklatás vétsége (Btk. 176/A.§), garázdaság vétsége illetve büntette (Btk. 271.§), garázdaság szabálysértése (Sztv. 142/A.§), közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés (218/1999. Korm. rend. 10.§), jogosulatlan címhasználat (218/1999. Korm. rend. 14.§).

¹⁴ Egy általánosan elfogadott európai meghatározás a Rassizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság („ECRI”) -től származik, amely szerint **etnikai profilalkotás**: „Az olyan ismérvek, mint a faj, a bőrszín, a nyelv, a vallás, a nemzetiség vagy a nemzeti vagy etnikai származás objektíven és ésszerűen nem igazolható alkalmazása a rendőrök ellenőrző, megfigyelő vagy nyomozati tevékenysége során”. ECRI (2007) 1. bekezdés, megtalálható ebben is: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Guide-ethnic-profiling_HU.pdf, 6. oldal

Egy, a szakirodalomból vett definíció szerint pedig: *“Etnikai profilalkotásról akkor beszélünk, ha a rendészeti, bűnüldözési vagy egyéb olyan tevékenység során, amikor az eljáró személy hivatalos minőségében, hatósági jogkörében jogosult a megcélzott személyekkel szemben jogilag kötelező intézkedést hozni, az intézkedés alá vonandó személyek kiválasztására legalább minimális diszkrimináció birtokában eljárva úgy kerül sor, hogy a kiválasztásban szerepet játszik az érintett személy etnikai hovatartozása vagy bőrszíne. A definíció nem tartalmaz utalást a módszer alkalmazásának okára (előítélet, vélt racionalitás) és hatékonyságára sem, és az etnikai elemet nem tekinti kizárólagosnak. A fogalomnak nem konstitutív eleme a profil formális rögzítettsége sem, vagyis akkor is profilalkotásról beszélünk, ha az etnikai hovatartozás mint szelekciós kritérium nem rögzített semmilyen dokumentumban. Látható ebből a fogalom meghatározásból az is, hogy a profilalkotás nem feltételez adatkezelést sem: a profilalkotáshoz nem szükséges semmilyen személyes adatot kezelni; a fogalom lényege a kiválasztás során megvalósuló mérlegelés.”* M. Tóth Balázs - Pap András László: Az etnikai profilalkotás mint a diszkrimináció sajátos formája, 30. oldal. A tanulmány elérhető itt: http://www.foldresz.hu/sites/default/files/foldresz2012_1_mtoth-pap.pdf

¹⁵ <http://tasz.hu/romaprogram/tasz-jogi-allasfoglalas-szelsoseges-szervezetek-kozelmultbeli-megfelemlito-tevenysege>

- A rendőrség törvényi oszlatási ok megvalósulása ellenére nem oszlatta fel a 2011. március 6-i tüntetést a cigánysoron.

2011. március 6-án a Jobbik Magyarországért Mozgalom gyöngyöspatai elnöke, Juhász Oszkár bejelentése alapján Gyöngyöspatán szélsőjobboldali demonstrációra került sor, amely fő szlogenjei a „Demonstráció a cigánybűnözés ellen”, „Összefogás a cigányterror ellen” voltak. A tüntetésen becslések szerint 1000-2000 ember vett részt, a felszólalók (Jobbikos képviselők) köszönetet mondtak az SZJPE tagjainak, amiért „rendet csináltak” Gyöngyöspatán. A település központjában megtartott szónoklatokat követően a rasszista jelmondatokat (pl. „Igenis van cigánybűnözés”) skandáló, részben egyenruhás tömeg végigvonult a cigánysoron¹⁶.

A gyülekezési jogi kérdésekkel foglalkozó 75/2008. AB határozat, a gyűlöletbeszéd büntetőjogi határaival foglalkozó 95/2008. AB határozat és a Fővárosi Ítéletábla Magyar Gárdát feloszlató jogerős ítélete alapján egyértelmű, hogy a cigánysoron történt, rasszista megnyilvánulásokkal kísért felvonulás az ún. „foglyul ejtett közönségre” tekintettel (ennek megvalósulását az ombudsman is megállapította¹⁷) a helyi romák jogait és szabadságát sértette, ezért a rendőrségnek a felvonulást ezen a ponton fel kellett volna oszlatnia (ld. a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. tv. 14.§ (1)).

- A rendőrség annak ellenére tudomásul vette a SZJPE járőrözését, hogy a SZJPE tevékenysége több ponton ellentétes volt az akkor hatályos, polgárőrségre vonatkozó szabályozással (ld. együttműködési kötelezettségre, formaruhára, felíratra, megkülönböztető mellényre vonatkozó szabályok: polgárőrségről szóló 2006. évi LII. törvény 2.§, 3.§).

(ii) A rendőrség a szélsőségesekkel szemben nemcsak a cigányokat megfélemlítő tevékenységük miatt, hanem egyéb jogellenes magatartásaik miatt sem lépett fel.

A felperes munkatársa különböző, interneten fellelhető videófelvételekből összegyűjtött olyan felvételeket (csatolva dvd-n 9. sz. mellékletként), amelyeken látható, hogy a különböző szélsőséges csoportok tagjai rendszeresen az úttesten többen egymás mellett sétálva közlekedtek a romák lakta településrészen. A cselekményük rendszeresen és tömegesen valósította meg tehát a közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértését, amely tényállás alapján a romákat elmondásuk szerint rendszeresen bírságolták is ebben az időszakban. Azonban a szélsőséges csoportok tagjai ellen a közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés miatt a rendőrségi adatszolgáltatások alapján egyetlen eljárás sem indult: közérdekű adatigénylésünkre május 2-án kelt válaszában (10. sz. melléklet) a Gyöngyösi Rendőrkapitány ugyanis arról tájékoztatta szervezetünket, hogy a SZJPE tagjaival szemben 2011. március 1. óta sem szabálysértési, sem büntető eljárás nem indult, a Véderő tagjaival szemben összesen 16 szabálysértési eljárás indult (8 esetben igazolás megtagadása, 8 esetben garázdaság szabálysértése miatt), a Betyársereg tagjai közül pedig egy személlyel szemben indult szabálysértési eljárás magánlaksértés miatt.

2. A rendőrség magatartásának hatásaképpen megerősödött megfélemlítő, megalázó környezet valószínűsítése

A rendőrségnek az 1. pont alatt kifejtett mulasztásai hatásaképpen a szélsőségesek jelenléte és akciói miatt kialakult megfélemlítő, ellenséges, megalázó környezet illetőleg légkör fokozódott.

¹⁶ a tüntetésről részletesen ld. a 7. sz. mellékletként csatolt árnyékjelentés 2. sz. mellékletét: 33-42. oldalak

¹⁷ Ombudsmani jelentés 21. oldal 5. bek.

Ennek valószínűsítésére csatoljuk dvd lemezen a feleperes által készített videófilmet¹⁸, amely a járőrözés időszakában készült (szintén a 9. sz. mellékletként csatolt dvd-n). A videófilmben a gyöngyöspatai cigány közösség számos tagja megszólal. Mindannyian panaszkodnak a szélsőségesektől elszenvedett atrocitásokra és arra, hogy a rendőrök nem védték meg őket. A zaklatottság valamennyiükön érezhető, többen elsírják magukat, miközben beszélnek. Néhány idézet a filmből:

Fiatal anyuka (sírva): „Nagyon rettegünk, féltünk, és még most is félnek a gyermekeink, mi is félünk. Hogy ne tennék feljelentést? Ezt már nem lehet kibírni, hogy rendszeren félünk gyerekekkel.” „Dobolnak a lábukkal, bevilágítanak a kertünkbe. Akkor már megijedtem, ez olyan tizenegy-fél tizenegy körül volt. Akkor szaladtam mind az öt gyermekemmel el.”

Másik fiatalasszony: „Én nem is merek magam menni se a boltba, se sehova. Mindig jön velem vagy a férjem, vagy a testvéreim.”

Ugyanez a fiatalasszony egy súlyos rasszista indítékú életveszélyes fenyegetés elmesélését követően: „Mondtam neki, hogy nem félek én tőled. Mert vannak elvégre rendőrök is, de mondjuk minek vannak, mert nem mellettünk voltak ők se.”

„Lássák rendőr Urak, hogy hogy követnek minket? Hogy mint a piócák, úgy ránk tapadnak? Mondom, erre nincs törvény? Nem lehet őket megakadályozni? ... Mert az ostort így csattogtatták előttem. A kislány is velem volt, meijedt, nagyon sírt. Mondtam a rendőrnek, maga se nem lát, se nem hall, hiába van itt? Azt mondja, hát persze, én se nem látok, se nem hallok.”

Idős férfi (az akkori RNÖ elnök édesapja): „Ostor, volt náluk meg az a kis fokos, magyarul fegyvernek minősülő tárgyakkal rendelkeztek, és szabad kezet adtak a rendőrök. Képzeljék el magukat a mi helyünkben! Besétáltak, nyugodtan molesztálták a cigányokat, „Büdös cigányok, meghaltok!” „Gyertek ide, ki áll ki velem verekedni?” Nem győztük az embereket nyugtatni.”

Fiatalasszony: „Gyerekeimet követték az iskolába.(...) Lecigányozták. A gyerekeim, volt olyan, szószerint bepisltek este féltésükben.” „Nagy nehezen megszereztük ezt a házat, berendeztük, ahogy tudtuk, és akkor most meg menekülnünk kell a gyerekekkel együtt, mert itt már nincsen..., itt nem bírjuk a gyerekeinket normálisan felnevelni.”

Idős asszony (zokogva): „Nem lehet kibírni, amit itt csinálnak velünk! Állatokkal nem csinálják azt, amit itt csinálnak Gyöngyöspatán velünk! Amelyik bűnös, miért nem ítélik el, miért kell az egésznek bűnhődni?”

A kisebbségi ombudsmani hivatal munkatársai hasonlóakat tapasztaltak, amikor a „járőrözést” követően Gyöngyöspatán jártak. Az ombudsmani jelentés többek között erről számol be:

“Egybehangzó állítás szerint a roma közösség tagjai félelemben éltek az SZJPE jelenléte alatt. Különösen a gyermekes családok rettegtek a fizikai támadás lehetőségétől. Rendkívül megalázónak érezték azt, hogy folyamatosan „potenciális bűnözőnek” tekintették őket, rendszeresen elvonultak lakásuk előtt, és gyakran becsmérő szavakkal illették őket a „járőrözők”. Sokan annyira rettegtek, hogy időlegesen, néhány napra inkább elmenekültek a

¹⁸ <http://tasz.hu/romaprogram/veretekkel-lesz-kifestve-hazam>

településről, és akár azt is vállalták, hogy kölcsönből teremtik elő az utazás és a távollét költségeit.”¹⁹

“Az események érzelmileg nagyon megviselték a helyi roma közösség felnőtt tagjait, a szülők elmondása szerint sok gyermeknek pedig azóta is pszichés zavarai vannak.

A felkeresett négy utca roma lakói azt is elmondták, hogy – különösen az első héten – úgy érezték, a rendőrség magukra hagyta őket. Hiába kérték, hogy ne engedjék közel lakásaikhoz a „járőrözőket”, ezt nem akadályozták meg. A vonulások rendszeresek voltak, előfordult az is, hogy a kora reggeli órákban a polgárőrök hangos éneklésére voltak kénytelenek ébredni, ami azért is megterhelte őket, mert a félelem miatt egyébként sem tudtak éjszaka nyugodtan aludni. Sérelmezték azt is, hogy bár a személyüket és roma származásukat becsmérő kijelentések esetenként a rendőrök jelenlétében hangoztak el, ők ilyenkor úgy tettek, mintha semmit sem hallottak volna. Videofelvétel is tanúsítja, hogy a Betyársereg egyik tagja provokálóan viselkedett a romák házáinál, és a lakók kérésére is csak vonakodva távozott. A rendőrség eközben nem intézkedett, bár a helyszínen lévők szerint a közelben voltak.

Többen állították azt is, hogy a városi és a megyei rendőrök „barátkoztak” a polgárőrökkel, és ennek illusztrálásaként a média is bemutatott egy olyan helyszíni tudósítást, amelyen a két szervezet tagjai közötti kézfogás is látható. Elmondásuk szerint a helyi roma közösség akkor kezdte visszanyerni a bizalmat a rendőrség iránt, amikor megérkeztek a Készenléti Rendőrség munkatársai.”²⁰

Keresetlevelünkhöz csatoljuk továbbá Vikuk Katalin pszichológus rövid ismertetőjét²¹ (11. sz. melléklet) arról, hogy három pszichológus kollegájával mit tapasztaltak Gyöngyöspatán a járőrözést követően a gyermekek körében. Ebben az anyagban a pszichológus többek között megállapítja: „2011 márciusában kezdődtek a szélsőséges csoportok masírozásai Gyöngyöspatán. A történeteket – a biztonság elvesztését, a folyamatos megaláztatást, a kiszámíthatatlanságot – a legrosszabbul a gyerekek élték meg”, „A Gyöngyöspatán élő körülbelül 160 roma gyermek közül 77 gyermekről sikerült pontos információkat gyűjtenünk, melyek közül közel 60 mutatott súlyos poszttraumás tüneteket. Ezek a gyermekek a pszichés veszélyeztetettség igen magas fokán álltak, a kiskamaszoknál (10-12 évesek) is előfordult bepislés, rémálmok, éjszakai felriadás, ezek a tünetek pedig mélyen regresszívek, és poszttraumás stressz zavarra utalnak.”

A megfélemlítő, ellenséges, megalázó környezet kialakulásával kapcsolatos tanúbizonyítási indítványainkat keresetlevelünk végén tesszük meg, illetőleg a per későbbi szakában további tanúk meghallgatását kívánjuk indítványozni.

¹⁹ Ombudsmani jelentés, 12. oldal 8. bekezdés

²⁰ Ombudsmani jelentés 13. oldal 2-4. bekezdés

²¹ http://m.cdn.blog.hu/jo/jogtalanul/file/gyongyospata_pszichologus_szakvelemen-2.pdf

3. Az etnikai alapon diszkriminatív szabálysértési eljárási gyakorlat valószínűsítése

3/1. A diszkriminatív szabálysértési eljárási gyakorlatot *bizonyító* adatokról

Az etnikai alapú, megkülönböztető jellegű rendőrségi szabálysértési feljelentési és bírságolási gyakorlat a következő adatok vizsgálata alapján volna bizonyítható (vagyis az alperes ezek alapján menthetné ki magát):

- Gyöngyöspatán 2011. március 1. - május 1. között *a romák lakta településrészen* kiszabott valamennyi helyszíni bírság és rendőrök által tett valamennyi szabálysértési feljelentés adatai,
- *Gyöngyöspata egész területén*, 2011. május 2 – 2011. december 31. között *gyöngyöspatai lakosokkal szemben* kiszabott valamennyi helyszíni bírság és rendőrök által tett valamennyi szabálysértési feljelentés adatai.

Tekintettel arra, hogy a rendőrség etnikai hovatartozásra vonatkozó adatokat nem kezelhet, a szabálysértési eljárás alá vontak illetőleg helyszíni bírsággal sújtottak etnikai hovatartozásának megállapítása más adatokból történő következtetéssel lehetséges kizárólag. Mivel Gyöngyöspatán a cigányok – a kisebbségi ombudsman megállapítása szerint is - szegregált lakókörnyezetben laknak (ahogy már korábban említettük, a következő utcákban kizárólag romák laknak: Hegyalja, Sövény; ezekben az utcákban pedig vegyesen: Bem, Bajcsy-Zsilinszky, Arany János, Klapka), az eljárás alá vontak - akár csak utcára lebontott - lakcímének vizsgálatával az etnikai hovatartozás valószínűsíthető. A lakcím mellett - az etnikailag vegyesen lakott utcák vonatkozásában - az eljárás alá vont vezetékneve lehet még olyan kiegészítő adat, amely a cigány nemzetiséghez tartozást fokozottan valószínűsíti: Gyöngyöspatán a cigány közösségben a helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnökének nyilatkozata szerint az alábbi vezetéknevek elterjedtek: Farkas, Csemer, Baranyi, Pusoma, Berki, Oláh, Bangó, Rácz, Bogdán, Mezei, Csotye, Szörös, Radics.

Annak meghatározása során, hogy valaki cigány-e, a kisebbségi és az adatvédelmi országgyűlési biztosok közös állásfoglalása (releváns rész csatolva 12. sz. mellékletként) elsődleges szempontoknak tekinti egyebek, mint a bőrszín mellett a kisebbség körében elterjedt vezetéknevet (és keresztnévet), valamint szegregált lakókörülmények esetén a lakóhelyet.²²

A felperes jelen per megindítását megelőzően nincs abban a jogi helyzetben, hogy ezekhez az adatokhoz hozzáférjen, tekintettel arra, hogy a felperes többszöri próbálkozására mind a rendőrség, mind a bünyügyi nyilvántartó (Közigazgatási Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala) arról tájékoztatta felperest, hogy nincs lehetőség a statisztikai adatoknak az eljárás alá vontak utcára lebontott lakcíme szerinti kiadására, a helyszíni bírságok adatait ráadásul még településre lebontva sem tudják - a 2012. április 15. (új szabálysértési joganyag hatályba lépése) előtti időszakra vonatkozóan - kiadni. Az eljárás alá vontak neve pedig személyes adat, ezek megismerése a felperes számára jelen peren kívül illetőleg azt megelőzően nem lehetséges.

²² Dr. Kállai Ernő és Dr. Jóri András jelentése az etnikai adatok kezeléséről szóló vizsgálat megállapításairól, 12. oldal. A jelentés elérhető itt: <http://kisebbségiombudsman.hu/data/files/158627216.pdf>

Szükségesnek mutatkozik tehát valamennyi, Gyöngyöspatán, a peresített időszakban megindított szabálysértési eljárás aktájának illetve helyszíni bírságolás nyilvántartási lapjának egyedi vizsgálata, erre vonatkozó indítványunkat keresetlevelünk végén tesszük meg.

3/2. Az etnikai alapon diszkriminatív szabálysértési szankcionálási gyakorlatot valószínűsítő adatok

(i) A helyi romák panasza

A felperes, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) terepmunkásai a szélsőséges, cigányellenes csoportok megjelenése miatt 2011. március óta heti rendszerességgel jártak a településre a 2011-es évben, 2011. június eleje óta pedig a felperes TASZPONT-ot (jogsegélyállomást) is működtet a településen. Ennek megfelelően munkatársai a helyi roma nemzetiségi önkormányzat elnökével és tagjaival, továbbá a roma közösség számos tagjával közvetlenül is kapcsolatban állnak 2011. márciusa óta.

Már az első időszakban rendszeresen panaszkodtak a helyi roma lakosok a felperes munkatársainak arra, hogy a rendőrség ahelyett, hogy megvédte volna a roma lakosokat az őket etnikai hovatartozásuk miatt ért jogsértésektől, kapacitásait inkább arra fordította, hogy a roma lakosokat különböző – csekély súlyú, jellemzően közlekedési – szabálysértések miatt eljárás alá vonja.

A második időszakban terepmunkánk során munkatársaink továbbra is folyamatosan kapták a jelzéseket a gyöngyöspatai roma lakosság köréből arra vonatkozóan, hogy a rendőrök mondva csinált okokból, a romák által kifejezetten zaklatónak megélt módon, napi szinten tesznek ellenük szabálysértési feljelentéseket illetőleg szabnak ki velük szemben számukra rendkívül magas összegű szabálysértési bírságokat. A panaszok 2011. december vége óta megszűntek, a helyiek beszámolója alapján a rendőrségi gyakorlat abbamaradt.

(ii) Beadvány a kisebbségi ombudsmanhoz

Többek között a kereset tárgyát képező jelenség miatt tett ifj. Farkas János, a gyöngyöspatai RNÖ (akkor még CKÖ) elnöke (Máté Nóra budapesti lakossal együtt) panaszt az Országgyűlési Biztosok Hivatalánál 2011. szeptember 30. napján. A szóbeli panaszról készült jegyzőkönyvet (13. sz. melléklet) és a panaszosok írásbeli beadványát (14. sz. melléklet) csatoljuk. Panaszosok beadványuk 1-2 oldalán, a diszkriminatív szabálysértési gyakorlat kapcsán kifejtik:

„ (...)A helyi romákat a helyi rendőrök napi rendszerességgel, tömeges mértékben olyan közlekedési szabálysértési eljárásoknak vetik alá, amelyet ebben a formában a nem roma lakosság körében nem szokás alkalmazni.

(...)

Néhány példa a mellékelt határozatokból:

- „Nem a gyalogosok részére kijelölt járdán közlekedett.“

Megjegyzés: ezt a Bem utca-Bajcsy utca kereszteződésében szokták alkalmazni, ahol a Bem utca járdája megrongálódott, forgalom alig van és tipikusan mindenki az úttesten közlekedik.

- „Szabálytalan személyszállítás.“

Megjegyzés: pl. gyerek szállítása gyerekülés nélkül – az egyik ilyen eset akkor történt, amikor valaki a családját menekítette a 2011. április 26-i verekedés után.

- „Köztisztasági szabálysértés.“

Megjegyzés: pl. Cigaretta-csikk eldobása, napraforgómag héjának eldobása („magozás“).

- Autósoknál még tipikus példák: elsősegélyláda szavatossági ideje lejárt, biztonsági öv nincs becsatolva.

Megjegyzés: ezekért nem roma személyeket a legritkább esetben szoktak büntetni, a gyöngyöspatai romák esetében mindennaposak (...).

- Engedély nélküli vezetés.

Megjegyzés: pl. az előző pontban felsoroltak miatt bevonják a jogosítványát és ennek ellenére vezet – de olyan eset is van, hogy fiatalok próbálgatnak egy motort a cigánysoron, ezt lefotózza a rendőr és eljárást indít.

Hangsúlyozzuk, hogy ezek az eljárások a gyöngyöspatai romák ellen mindennaposak, a 450 főnyi roma lakosság körében hetente több ilyen büntetést kezdeményeznek a helyi rendőrök, míg tudomásunk szerint a nem roma helyi lakosságot ezek az intézkedések nem érintik. (...)

(iii) A felperes által készített videóban elhangzó esetek

A keresetlevelünkhöz csatolt dvd lemezen megtekinthető, a felperes által 2011. őszén készített videóban²³ számos, a gyöngyöspatai roma kisebbséghez tartozó lakos elmondja, hogy őt miért, illetve milyen összegben bírságolták meg, és az is kiderül a videóból, hogy a rendőrség gyakorlatát zaklatónak élték meg, hiszen a megbélyegző és kriminalizáló hatású gyakorlat tovább fokozta a szélsőségesek tevékenysége hatásaképpen kialakult, a rendőrség szélsőségesekkel szembeni tétlensége által megerősített ellenséges, megfélemlítő és megalázó környezetet. A szabálysértési hatósági gyakorlat ugyanis azt a hatást keltette, mintha kizárólag a roma lakosság körében követnének el szabálysértéseket, ezzel megszegyenítve az egész közösséget.

A videóban nyilatkozó romák az alábbi esetekről számolnak be:

- A babakocsit nem a járdán tolták, mert a járda nagyon rossz állapotban van, továbbá nagy a babakocsi és nem fér el a keskeny járdán. Az anyát és férjét fejenként 5.000-5.000 Ft-ra bírságolták.

- Egy kislány kezében volt egy bot, az asszony elvette tőle, hogy eldobja. A rendőr odament, azt mondta, a bot fegyver. Véltetően közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt megbüntette 5.000 Ft-ra.

- Egy fiatalember beengedte a kutyáját a patakba, mert meleg volt. Erre az időre, kb. 5 percre levette róla a szájkosarat. A bírság összege: 20.000 Ft.

- Közmunkás összeszedi a dróthulladékot miközben kicserélik köztreületen a drótkerítést, be akarja vinni a MÉH telepre. 50.000 Ft-ra büntetik.

²³ A videófilm ezen a linken is megtekinthető: http://www.youtube.com/watch?v=FSO4_o1ONgw

- Szemétégetésért 50.000 Ft-os bírságot kapott a fiatalember, pedig a helyi rendelet szabályainak megfelelően olyan napon égetett kerti hulladékot, amikor az megengedett.
- Egy férfit azért büntettek meg 6.000 Ft-ra, mert az általa tolt bicikli, amin egy zsák krumplit és egy zsák lisztet akart tolni, nem felelt meg a KRESZ előírásoknak.
- Egy másik férfi 25.000 Ft-os bírságot kapott azért, mert egy tócsa miatt átment az út egyik oldaláról a másikra.
- Egy fiatalasszonyt azért büntettek meg 10.000 Ft-ra, mert nem égett a rendszámvilágítás.
- Gépjármű utcán, közútról történő lemosásáért, környezetszennyezésre hivatkozva 30.000 Ft-os bírságot szabtak ki.
- Valakit azért bírságoztak 35.000 Ft-ra, mert nem volt bekötve a biztonsági öve, amikor ki akart állni az autójával az udvaráról.

Ezek az esetek 2011. őszén történtek Gyöngyöspatán, az interjúkat 2011. november hónapjában készítették a felperes munkatársai.

(iv) A kisebbségi ombudsman gyöngyöspatai utóvizsgálatáról szóló jelentésének megállapításai

A kisebbségi ombudsman utóvizsgálatot folytatott Gyöngyöspatán, amelynek eredményeit 2011. december 9-én hozta nyilvánosságra „A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának utóvizsgálati jelentése a közfoglalkoztatásról, a szabálysértési hatóságok eljárási gyakorlatáról és az oktatás helyzetéről Gyöngyöspatán”²⁴ (a továbbiakban: utóvizsgálati jelentés) c. dokumentumban (15. sz. melléklet).

Az utóvizsgálati jelentés konkrétan foglalkozik a gyöngyöspatai szabálysértési jogalkalmazási gyakorlattal. **Az első időszak** rendőrségi gyakorlata kapcsán a jelentés megállapítja, hogy a rendőri vezetők is elismerték, hogy a rendőrség lényegesen nagyobb számban indított eljárást gyöngyöspatai lakosokkal szemben jellemzően közlekedési szabálysértések okán, mint azon csoportok tagjaival szemben, akik „járőrözés céljából” tartózkodtak a településen.²⁵ Megállapítja továbbá, hogy bár a fokozott rendőri jelenlétet a település egész területére rendelték el, többségben olyan személyekkel szemben alkalmaztak bírságot, akik lakóhelye a romák által lakott utcákban van.²⁶

“Kijelenthető tehát, hogy a rendőrség által kiszabott és önként meg nem fizetett bírságok címzettjei lényegesen nagyobb arányban gyöngyöspatai romák – illetve a környezetük által annak tekintett személyek – mint a településen élő nem roma lakosok.” – konkludál az ombudsman.²⁷

Az ombudsman érzékletesen szemlélteti a rendőrségi jogalkalmazás megkülönböztető és aránytalan jellegét, amikor összehasonlítja a szélsőséges szervezetek tagjaival szembeni elnéző hozzáállását a roma lakosokkal szembeni szabálysértési bírságozási gyakorlattal²⁸, és az alábbiakban összegez: *„A rendőrség feljelentési és büntetőkiszabási gyakorlatát áttekintve magam is aránytalanságot látok a gyöngyöspatai roma közösség hátrányára.”*²⁹

²⁴ <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/223419918.pdf>

²⁵ Utóvizsgálati jelentés, 24. oldal 5. bekezdés

²⁶ Utóvizsgálati jelentés, 24. oldal 6. bekezdés

²⁷ Utóvizsgálati jelentés, 24. oldal 7. bekezdés

²⁸ Utóvizsgálati jelentés, 24. oldal utolsó bekezdés és 25. oldal 1-5 bekezdés

²⁹ Utóvizsgálati jelentés, 25. oldal 6. bekezdés

Számos, a diszkriminatív jogalkalmazást alátámasztó példa ismertetése³⁰ alapján az utóvizsgálati jelentés - a **2011. május-októberi időszak** vonatkozásában is - megállapítja, hogy: *“a helyi jogalkalmazó szervek nem rendelkeznek egységes szempontrendszerrel az észlelt szabálysértések feljelentését, illetve szankcionálását illetően. Ennek következtében kialakult az a helytelen gyakorlat, hogy a rendőrség a szabálysértések felderítése kapcsán jobban koncentrál a romák által lakott utcákra, mint más településrészekre. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy a romák által elkövetett szabálysértések ügyében aránytalanul sok feljelentés születik, és azokat az indokoltnál szigorúbban bírálja el a település jegyzője.”*³¹ Az ombudsman utóvizsgálati jelentésében a szabálysértési jogalkalmazói gyakorlat kapcsán valószínűsíti az egyenlő bánásmódhoz fűződő jog sérelmét.³²

(v) Az AJBH és az ORFK közötti levelezés a kisebbségi ombudsman ajánlásai kapcsán

A kisebbségi ombudsman a (iv) pontban részletezett utóvizsgálati jelentésének végén az ORFK felé a rendőrség szabálysértési bírságolási és feljelentési gyakorlata kapcsán több ajánlást tett³³, többek között javasolta az országos rendőrfőkapitánynak, hogy tekintse át és értékelje a 2011. március és október hónapok közötti időszakban Gyöngyöspatán elkövetett közlekedésrendészeti és közrend elleni szabálysértések feljelentési, helyszínbírságolási, és a „rendes” eljárásban történő szankcionálási gyakorlatát annak megállapítására, hogy sérült-e az egyenlő bánásmód követelménye.

Mivel tudni szeretettük volna, hogy a kisebbségi ombudsman ajánlásai kapcsán az ORFK vizsgálata mire jutott, közérdekű adatként kikértük az ORFK-tól a kisebbségi ombudsman jogutódjaként eljáró Alapvető Jogok Biztosá és az ORFK között az ajánlások kapcsán folytatott levelezést, amelyet teljes terjedelmében, a releváns részek megjelölésével csatolunk keresetlevelünkhöz (16. sz. melléklet). Az Alapvető Jogok Biztosának 2012. február 29-én kelt válaszából megállapítható, hogy az Országos Rendőrfőkapitány válaszát nem tartja megfelelő kimentésnek az egyenlő bánásmód megsértésének „gyanúja” vonatkozásában

VI. A hátrány jogi minősítése

1. Zaklatás

A felperes állítása tehát az, hogy Gyöngyöspatán 2011. március 1. és május 1. között szélsőséges, cigányellenes csoportok részéről megvalósult a cigány kisebbség zaklatása (alperesként azért nem szerepelnek a perben, mert a SZJPE, a Véderő és a Betyársereg nem tartoznak az Ebktv. alanyi hatálya alá). Ezt a jogi álláspontot képviselte a kisebbségi ombudsman is³⁴.

³⁰ Utóvizsgálati jelentés, 25. oldal 7-9. bekezdés, 26. oldal, 27. oldal 1-2. bekezdés

³¹ Utóvizsgálati jelentés 27. oldal utolsó-28. oldal 1. bekezdés

³² Utóvizsgálati jelentés, 28. oldal 3. bek

³³ Utóvizsgálati jelentés 38-39. oldal

³⁴ Ombudsmani jelentés 20. oldal 4-5. bek.

Ezt a zaklató gyakorlatot a rendőrség, amely azonban az Ebktv. hatálya alá tartozik, jogszabályok megfelelő alkalmazásának elmulasztásával engedte, ezáltal bátorította, sőt, a rendőrség nevében eljáró egyes személyek még esetenként barátkoztak is a szélsőségesekkel, emellett a cigányok védelme helyett a rendőrség ellenük kezdett kirívó szabálysértési szankcionálási gyakorlatba, amely továbbnyúlt a szélsőséges járőrözés időszakán és egészen 2012. december végéig tartott.

A helyi roma kisebbség tagjaiban mindez a rendőrségbe vetett bizalomvesztéshez vezetett és zaklatottságot, félelmet, pszichés zavarokat eredményezett felnőttekben, gyermekekben egyaránt. Mindezzel felperes álláspontja szerint a rendőrség olyan emberi méltóságot sértő magatartást valósított meg, amely hatásaként megfélemlítő, megszegyenítő, ellenséges, megalázó környezet alakult ki a gyöngyöspatai romák vonatkozásában.

Zaklatásnak az Ebktv. szerint (Ebktv. 10.§ (1)) az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás minősül, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítása.

A zaklatás a közvetlen hátrányos megkülönböztetés egy speciális fajtája. Hangsúlyozandó, hogy a zaklatás akkor is jogellenes, ha az hatásában alkalmas arra, hogy a megalázó légkört kialakítsa, ezért lényegtelen, hogy mire irányult a rendőrség szándéka.

Az EBH Tanácsadó Testület 384/5/2008.(IV.10.) TT. sz. állásfoglalása a zaklatás fogalmáról kimondja: *“A zaklatás fogalma meghatározott ”magatartást” tilt, de ez a tilalom kiterjed a magatartáson túl az Ebktv. 7. § (2) bekezdésében szereplő cselekményekre is, tehát az intézkedésre, feltételre, mulasztásra, utasításra és gyakorlatra is. Intézkedés, feltétel, vagy gyakorlat mint emberi méltóságot sértő magatartás a zaklatás törvényi meghatározásának tekintetében nehezebben képzelhető el, fogalmilag azonban nem zárható ki, hogy ezeken keresztül valósuljon meg az egyenlő bánásmód követelményének megsértése, csakúgy, mint a mulasztás vagy az utasítás esetében.”*³⁵

Az állásfoglalás kimondja továbbá, hogy: *“A zaklatás (...) egyaránt megvalósulhat egyszeri magatartással, illetve folyamatos, rendszeresen visszatérő cselekményekkel.”*

Megjegyezzük továbbá, hogy a magatartás a polgári jogban magában foglalja a nem tevést és a túrést is.

Megítélésünk szerint tehát a rendőrség az első időszakban bekövetkezett mulasztásaival és a mindkét időszakban kifejtett szabálysértési feljelentési és szankcionálási gyakorlatával kimerítette az Ebktv. 10.§ (1) bekezdésében definiált **zaklatás** tényállását.

A rendőrség első időszakban elmulasztott intézkedései kapcsán fontosnak tartjuk aláhúzni, hogy a rendőrségnek az Alaptörvényben (46.§) és a rendőrségi törvényben (Rtv.1.§) meghatározott feladataiból, az Rtv. 2.§ -ában meghatározott küldetéséből (védelem nyújtása az életet, testi épséget, vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekményekkel szemben, rászorulóknak segítése, az emberi méltóság és az ember jogainak védelmezése) fakadóan **pozitív**

³⁵ http://www.egyenlobanasmod.hu/tt/TTaf_200812

intézményvédelmi kötelezettsége van, amiből következik, hogy magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban - jogsértések bekövetkezésének megelőzése céljából szükséges - intézkedések elmulasztása az állam illetőleg az állam szerve (adott esetben a rendőrség) részéről emberi jogsértést valósít meg. Ahogyan az Alkotmánybíróság számos határozatában megfogalmazta az Alkotmány 8.§ (1), illetve az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése kapcsán, az állam nemcsak elismeri, hanem védeni is köteles az alapjogokat. Tehát az állam nemcsak tartózkodni köteles attól, hogy az alapjogokat megsértse, hanem pozitív intézkedésekkel elő is kell mozdítania az alapjogok érvényesülését. Ez az állam alapjogvédelmi és intézményvédelmi kötelezettsége.³⁶

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a jelen ügyben releváns alapjogok, tehát mind az embertelen, megalázó bánásmód tilalma (Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. Cikk), mind a magánélethez való jog (8. Cikk) kapcsán hangsúlyozza az állam pozitív, intézményvédelmi kötelezettségét (ld. pl. Kalucza v. Magyarország, para. 58.). Ezek az Emberi Jogok Európai Egyezményében, és az Alaptörvényben is védett alapvető jogok tehát az államtól nemcsak azt várják el, hogy tartózkodjon e jogok megsértésétől, hanem az államra feladatokat is rónak: intézkedési kötelezettséget olyan esetben, amikor magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban fenyeget vagy következik be valamely alapvető jog sérelme (a kereset tárgyát képező esetben az embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jognak, illetőleg a magánélethez való jognak a megsértése).

Az EJEB szerint (ld. pl. *Georgel and Gerorgeta Stoicescu v. Románia*, para. 61.) az állam pozitív kötelezettségei nem merülnek ki a jogalkotásban, hanem azok a végrehajtó hatóságokat is terhelik. Az EJEB gyakorlatából következik továbbá, hogy rasszista/előítéletes indték vizsgálatának elmulasztása szintén egyezményesértő (a 3. Cikkkel összefüggésben a 14. Cikk sérelméhez vezet, ld.: *Milanović v. Serbia* para. 96.§). Álláspontunk szerint a rendőrségnek az első időszakban kimutatható mulasztásaival tehát a rendőrség mint az állam szerve a gyöngyöspatai romák alapvető jogait sértette, ez az alapvető jogsérelem az egyenlő bánásmódhoz való joggal összefüggésben következett be, így az alapjogsérelem a Ptk. és az Ebktv. I. pont alatt hivatkozott rendelkezéseiben, konkrétan a zaklatás tényállásában ragadható meg.

2. Közvetlen hátrányos megkülönböztetés

Felperes álláspontja szerint a rendőrség a korábban kifejtett szabálysértési szankcionálási gyakorlatával továbbá (amely egyben zaklatást is megvalósított) az Ebtv. 8. §-ában szabályozott **közvetlen hátrányos megkülönböztetésben** részesítette a gyöngyöspatai roma lakosság tagjait.

Az **Ebktv. 8.§-a** értelmében *közvetlen hátrányos megkülönböztetés* az a rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt tulajdonsága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

Az **Ebktv. 7.§ (2)** bekezdéséből következtetni lehet arra, hogy a 8.§ szerinti “rendelkezés” alatt valamely *gyakorlatot* is érteni kell.

³⁶ Ld. pl. az 53/2009. (V. 6.) AB határozatot, vagy az 1/2013. (I.7.) AB határozatot.

A 'kedvezőtlenebb bánásmód' a IV. pont alatt kifejtett hátrányban, vagyis az etnikai alapon megkülönböztető, közvetlen anyagi következményekkel járó szabálysértési bírságolási és feljelentési gyakorlatban nyilvánult meg.

A felperes álláspontja szerint, mivel az egyenként jogszerűnek tűnő bírságolások összességükben nem tűntek semlegesnek (ld. Ebktv. 9.§), hanem a bírságolás tömeges és aránytalan jellege kifejezetten a romákat sújtotta, nem volt semmiféle látszólag semleges rendelkezés, ezért nem közvetett, hanem közvetlen hátrányos megkülönböztetés megállapításának van helye.

A rendőrségnek a törvény alapján intézkedési kötelezettsége van, tehát amennyiben szabálysértést észlel, köteles a törvényben meghatározott eljárást megindítani. Sérti azonban az egyenlő bánásmód követelményét, tehát jogszerűtlen, ha az intézkedési kötelezettség ellenére a rendőrség egyesekkel szemben eljár, másokkal szemben nem.

Ennek egyik lehetséges verziója, amikor a rendőr szeme láttára történik két szabálysértés, ő azonban csak az egyik elkövetővel szemben intézkedik. A másik verzió, amikor azért aránytalan valamely csoport hátrányára a rendőrség intézkedési gyakorlata, mert a rendőrség valamely olyan területre koncentrálja jelenlétét, ahol jellemzően az adott diszkriminált csoport tagjai tartózkodnak.

A fokozott rendőri jelenlét indokoltságának megítélése valamint az összehasonlítható helyzetben lévő csoport meghatározása a két időszak vonatkozásában:

Az első időszakban a szélsőségesek - kifejezetten a cigány kisebbség ellen irányuló - jelenléte miatt nyilvánvalóan indokolt volt a fokozott rendőri jelenlét a cigányok lakta településrészen.

Felperes nem vitatja tehát, hogy az első időszakban – a fokozott közbiztonsági kockázatra tekintettel – a rendőrség erőinek a roma kisebbség tagjai által lakott településrészeire történő koncentrálásának legitim alapja volt.

Az egyenlő bánásmód sérelmét ebben az időszakban tehát abban a vonatkozásban kell vizsgálni, hogy a cigánysoron jelenlévő személyekkel szemben az ott jelenlévő rendőrség a hátrányos megkülönböztetés tilalmát betartva, etnikai szempontoktól mentesen járt-e el (tett eleget intézkedési kötelezettségének) vagy sem.

A helyi romák panaszai és más, a keresetlevél V. 3.2. pontja alatt ismertetett információk alapján valószínűsíthető, hogy:

- a romákkal szemben ebben az időszakban rendszeresen szabtak ki a rendőrök helyszíni bírságot illetve tettek feljelentést különböző szabálysértések miatt,
- a rendőrség a cigánysoron közlekedő nem romákkal szemben számos esetben elmulasztott intézkedni, szabálysértési eljárást kezdeményezni (ld. részletesen a keresetlevél V. 1. (ii) pontját).

Az összehasonlítható helyzetben lévő csoport ebben az időszakban a diszkriminatív bírságolás vonatkozásában tehát a romák lakta településrészen megfordult nem roma személyek (köztük a cigánysoron "járőröző" majd később ott provokatív jelleggel "mászkáló" szélsőséges csoportokhoz (Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, Betyársereg, Véderő) tartozó személyek) csoportja.

A második időszakban, amikor a szélsőséges csoportok napi szintű jelenléte a cigánysoron megszűnt, a felperes álláspontja szerint már önmagában azzal megsértette a rendőrség az egyenlő bánásmód követelményét, hogy aránytalan és indokolatlan módon koncentrált a romák lakta településrészeire (szinte óránként végighaladva a szegregátum utcáin), amint azt a kisebbségi ombudsman is megállapítja utóvizsgálati jelentésében³⁷.

Olyan esetben, amikor konkrét közbiztonság-védelmi ok híján, vagyis indokolatlanul koncentrált a rendőrség egy etnikai szegregátumra, a hatóság eljáró tagjának lehetősége sincs betartani az egyenlő bánásmód követelményét, tekintettel arra, hogy romák által lakott településrészekben jóval nagyobb eséllyel vannak eljárás alá roma származású személyeket.

Ebben az időszakban, közbiztonsági kockázattal alá nem támasztott, állandó, represszív, fenyegető jelenlétének folyamánként a rendőrség az intézkedési kötelezettségre hivatkozással folytatta a bagatell (többnyire közlekedési) szabálysértések miatti fellépést a romákkal szemben.

Az **összehasonlítható helyzetben lévő csoport** ebben az időszakban a gyöngyöspatai nem roma lakosok csoportjában határozható meg, hiszen ekkor már nem volt legitim indoka annak, hogy a rendőrök a településen belül a szegregátumra koncentrálnak.

VII. Közérdekű igényérvényesítés

A **Társaság a Szabadságjogokért** Egyesület alapszabályában (csatolva 2. sz. mellékletként) meghatározott céljai között szerepel a romák társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése és emberi jogaik védelme, így a felperesi szervezet megfelel az **Ebktv. 3.§ e)** pontjában meghatározott feltételeknek.

Az **Ebktv. 20. § (1) bekezdés c) pontja** a közérdekű igényérvényesítés feltételeként két speciális kritériumot állapít meg, amelyeket a közérdekű igényt érvényesítőnek kell valószínűsíteni:

1. A védett tulajdonságnak a személyiség lényegi vonásának kell lennie.
2. A jogsértésnek (ill. annak közvetlen veszélyének) személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját kell érintenie.

Ad. 1. Az etnikai kisebbséghez (nemzetiséghez) tartozás (Ebktv. 8.§ e)) az Alkotmánybíróság, a rendes bíróságok és az EBH gyakorlata szerint is **a személyiség lényegi vonása**.³⁸ Ilyennek kell tekinteni felperes szerint az EBH Tanácsadó Testületének állásfoglalása alapján a børszint is.³⁹

³⁷ Utóvizsgálati jelentés, 25. oldal 4. bekezdés

³⁸ A 96/2008 (VII.3.) AB határozat szerint: „A 22/1997. (IV. 25.) AB határozatában, ugyancsak az élet minden területét, a személyiség teljességét meghatározó tulajdonságként értelmezte az Alkotmánybíróság a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozás helyzetét [ABH 1997. 107, 116.]. Ezt az álláspontot erősítette meg a kisebbségi önkormányzatok megválasztásával kapcsolatos 45/2005. (XII. 14.) AB határozatában is [ABH 2005, 569.].”

Az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány által Miskolc Város Önkormányzata ellen indított iskolai szegregációs perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság (13. P.21660/2005/16. sz. ítéletében) ugyancsak elismerte az etnikai származást az emberi személyiség lényegi vonásának.

³⁹ Az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testületének 384/4/2008. (III.28.) TT. sz. állásfoglalása a bizonyítási kötelezettség megosztásával kapcsolatban kimondja, hogy

„Annak meghatározásánál, hogy egy védett tulajdonság egyben a személyiség lényegi vonása-e, az alábbi szempontokat érdemes mérlegelni:

Ad. 2. A gyöngyöspatai romák megítélésünk szerint **személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját** jelentik, az alperes közbiztonsági tevékenysége során tanúsított tétlensége és a szabálysértési feljelentési és bírságolási gyakorlata az egész csoportot, illetőleg utóbbi annak személy szerint pontosan csak az általunk hozzá nem férhető szabálysértési akták alapján meghatározható tagjait érintette, ezért álláspontunk szerint a kérelmünk tárgyát képező tényállás kapcsán helye van közérdekű igényérvényesítésnek.

Ezt támasztja alá az Egyenlő Bánásmód Hatóság előtt a Magyar Helsinki Bizottság mint közérdekű igényérvényesítő szervezet és a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság mint eljárás alá vont között folyamatban volt eljárás⁴⁰ és az abban született egyezség⁴¹ (17. sz. melléklet), amely tárgya a Szécsényi Rendőrkapitányság rendőreinek a Rimóc községben 2011. január 1. és szeptember 5. között kerékpáros közlekedéssel kapcsolatban folytatott szabálysértési bírságolási gyakorlata volt. Ebben az eljárásban a Magyar Helsinki Bizottság a rimóci romák igényeit érvényesítette, az Egyenlő Bánásmód Hatóság a közérdekű igényérvényesítés feltételeinek fennállását nem vitatta.

VIII. Magyarázat a felperes által támasztott polgári jogi igényekhez

A felperes kereseti kérelmében a jogsértés megállapításán (Ptk. 84.§ (1) a)) túl jövőbeni eltiltást (Ptk. 84.§ (1) b)), elégtételt (Ptk. 84.§ (1) c)) és a sérelmes helyzet megszüntetését (84.§ (1) d)) követeli.

A Ptk. 84.§ (1) b) pontjához fűzött CD Jogtár kommentár értelmében: *“Abbahagyásra akkor kötelezhető a jogsértő, ha a magatartásával előidézett következmény a bírósági határozat meghozatalának időpontjában még fennáll. A jogsértő magatartástól való eltiltás olyankor indokolt és célszerű, ha alappal lehet tartani a kifogásolt eljárás megismétlésétől.”* Ebből következik, hogy az eltiltást olyan esetekben is kérheti a felperes, amikor a jogsértés nem folyamatos, azonban a múltbeli jogsértés jövőbeni ismételt bekövetkeztétől alaposan lehet tartani. Felperes álláspontja szerint a közbiztonság-védelmi tevékenység során elkövetett mulasztások bekövetkeztétől – egy esetleges hasonló cigányellenes akció esetében alappal tartani lehet, továbbá– különösen a felperes jogvédelmi tevékenysége során Heves megye más településein is tapasztalt hasonló, romákkal szemben diszkriminatív rendőrségi szabálysértési szankcionálási gyakorlatra tekintettel – a diszkriminatív bírságolási gyakorlat vonatkozásában is helye van az adott esetben az alperessel szemben az eltiltásnak. Ugyanezen okból kifolyólag, a diszkriminatív szabálysértési eljárási gyakorlattal kapcsolatos kötelezésnek (6. számú kereseti kérelem) a 84.§ (1) d) pontja alapján lehet helye. Mivel a közbiztonsági tevékenységgel kapcsolatos rendőrségi mulasztások adott helyzethez kapcsolódnak (nem folyamatosak), az ezzel

-
1. Alkotmány/nemzetközi szerződés védelmet nyújt-e az adott tulajdonság alapján?
 2. Szolgál-e az előnyben részesítő (állami) intézkedés alapjául?
 3. A jogsérelmet szenvedett mindennapi létét alapjaiban meghatározza-e?
 4. Saját választása alapján megváltoztathatja-e az egyén?
 5. Látható tulajdonság-e?

Az itt felsorolt szempontokon túl természetesen az ügyek egyedi sajátosságai egyéb szempontok figyelembe vételét is szükségessé tehetik. A releváns szempontok bármelyikének fennállása esetén megállapítható, hogy a védett tulajdonság a személyiség lényegi vonása. Az első két szempont esetében a védett tulajdonsággal rendelkező személynek vagy csoportnak a jogalkotó biztosít magasabb védelmi szintet, míg a 3-5. szempont esetén az EBH diszkrecionális jogköre kap nagyobb hangsúlyt.”

⁴⁰ <http://helsinki.hu/rendorsegi-lepesek-az-etnikai-aranytalansagok-kikuszobolesere>

⁴¹ http://helsinki.hu/wp-content/uploads/Egyezseg_NMRFK_Helsinki.pdf

kapcsolatos kereseti kérelmünket (5. számú) a 84.§ (1) c) pontjára alapítjuk. Tekintettel arra, hogy az érzékenyítő, antidiszkriminációs képzésen történő részvétel mind a közbiztonsági tevékenység, mind a szabálysértési gyakorlat javítása érdekében indokolt, ezt a kereseti kérelmünket (7. számú) mind a 84.§ (1) c) mind a d) pontjára alapítjuk.

IX. Hatáskör, illetékesség, nyilatkozatok

A T. Törvényszék hatásköre a Pp. 23. § (1) bekezdés g) pontján, illetékessége a Pp. 30.§ (1) bekezdésén alapul. A per tárgyának értéke meg nem határozható.

Illetékmentesség

A felperest, mint közhasznú egyesületet az Itv. 5.§ (1) bekezdés d) pontja alapján *teljes személyes illetékmentesség* illeti meg, tekintettel arra, hogy a felperes képviselője, Dr. Tóth Gábor Attila az Itv. 5. § (2) bekezdése alapján akként nyilatkozott (ld. 3. sz. mellékletet), hogy az egyesületnek az eljárást megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelme után társasági adófizetési kötelezettsége nem keletkezett.

X. Utalás az európai uniós jogra

Tekintettel arra, hogy a keresetlevél I. rész 4. pontja alatt kifejtett, az ombudsman és az ORFK között zajlott levelezésből egyértelműen megállapítható, hogy a rendőrség álláspontja szerint is a fokozott rendőri jelenlét célja a romák megvédése volt a szélsőséges szervezetek jelenléte miatt kockázatosá vált közbiztonsági helyzetben, és a zaklatásra illetőleg a közvetlen hátrányos megkülönböztetésre a rendőrség részéről ennek során került sor, ezért álláspontunk szerint a rendőrség tevékenysége mint *közbiztonsági szolgáltatás az Európai Unió Tanácsának a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK irányelve* (2000. június 29.) tárgyi hatálya (3. Cikk (1) h)) alá is tartozik.

XI. Indítványok

Kérjük, hogy a tárgyalást a jogi képviselő esetleges távolmaradása esetén is szíveskedjenek megtartani.

Indítványozzuk, hogy a Pp. 190. § (2) bekezdése alapján a T. Törvényszék az alperes kötelezésével szíveskedjen beszerezni a keresetben meghatározott időszakban Gyöngyöspatán elkövetett szabálysértések miatt rendőri feljelentés alapján megindított valamennyi szabálysértési eljárás aktáját, valamint az ugyanebben az időszakban ugyanott kiszabott valamennyi helyszíni bírságról szóló nyilvántartási lapot másolati példányban, olyan formában anonimizálva, hogy az eljárás alá vontak /helyszíni bírsággal sújtottak lakcíméből az utcanév, valamint nevéből a vezetéknev megismerhető maradjon (ld. magyarázatul az V. 3.1. pontot)!

A rendőrségi gyakorlat emberi méltóságot sértő mivoltára, illetőleg hatásában megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegyenítő vagy támadó környezet kialakítására (zaklatás) vonatkozóan kérjük tanúként meghallgatni a Gyöngyöspatai Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak az események idején hivatalban volt elnökét, ifj. Farkas Jánost, továbbá a felperes akkoriban terepmunkát végző munkatársait, Kis Tibort és Setét Jenőt (idézhető lakcímüket a Pp. 167. § (3)-ének megfelelően külön lapon jelentjük be).

Kérjük, hogy a T. Törvényszék biztosítson lehetőséget a keresetlevélhez mellékelt videófilmek levetítésére, illetőleg tájékoztassa a felperest, ha ennek technikai feltételeit a felperesnek kell biztosítania.

Budapest, 2013. április 5.

Tisztelettel:

Társaság a Szabadságjogokért felperes
Képv. Dr. Erdey Péter ügyvéd

Csatolt dokumentumok:

1. sz. melléklet: ügyvédi meghatalmazás
2. sz. melléklet: a felperes egységes szerkezetű alapszabálya valamint a Fővárosi Törvényszék 2013. február 26-án kelt, változásokat átvezető végzése
3. sz. melléklet: felperes illetékmentességi nyilatkozata
4. sz. melléklet: a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa által 2011. április 19-én nyilvánosságra hozott, a 2011. márciusában történt gyöngyöspatai események és a hasonló jelenségek veszélyeiről szóló jelentés
5. sz. melléklet: az EBH Tanácsadó Testületének 384/4/2008. (III.28.) TT. sz. állásfoglalása
6. sz. melléklet: Gyöngyöspata Önkormányzatának honlapján található "Cselekvési program Gyöngyöspata roma lakosságának felzárkóztatására" című szöveg helyett, mivel a keresetlevél beadásának időpontjában a honlap fejlesztés alatt állt, egy cikk, amely utal a Cselekvési programra és idéz belőle
7. sz. melléklet: a TASZ (I.r. felperes) árnyékjelentése a gyöngyöspatai eseményekről
8. sz. melléklet: a TASZ (2011. május 10-i) jogi állásfoglalása a Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület és más alakulatok szervezett járőr- és egyéb akcióiról
9. sz. melléklet: videófelvétel a járőrözökről
10. sz. melléklet: a Gyöngyösi Rendőrkapitányság 2011. május 2-án kelt adatszolgáltatása
11. sz. melléklet: Vikuk Katalin pszichológus ismertetője
12. sz. melléklet: kisebbségi és az adatvédelmi országgyűlési biztosok közös állásfoglalásának releváns része (11-12. oldalak)
13. sz. melléklet: ifj. Farkas János és Máté Nóra OBH előtt tett szóbeli panaszának jegyzőkönyve
14. sz. melléklet: ifj. Farkas János és Máté Nóra OBH-hoz beadott írásbeli beadványa

15. sz. melléklet: A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának utóvizsgálati jelentése a közfoglalkoztatásról, a szabálysértési hatóságok eljárási gyakorlatáról és az oktatás helyzetéről Gyöngyöspatán
16. sz. melléklet: AJBH-ORFK közötti levelezés
17. sz. melléklet: egyezség a Magyar Helsinki Bizottság és a Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság között